

ประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคมะเร็งศีรษะและลำคอที่ได้รับรังสีรักษา

ILLNESS EXPERIENCE AMONG PATIENTS WITH HEAD AND NECK CANCER AND RECEIVING RADIOTHERAPY

สุนันต์ พิริยะอุดมพร 4836762 SHMS/M

ศศ.ม. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : มัลลิกา มัติโก, Ph.D., สุพจน์ เด่นดวง, Ph.D.,
เอกภพ หมั่นนุช, M.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายโรคมะเร็ง ความหมายรังสี ประสบการณ์ความเจ็บป่วยเมื่อผู้ป่วยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ในบริบททางสังคม และอัตลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งศีรษะและลำคอ ในระหว่างและหลังจากการได้รับรังสีรักษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งศีรษะและลำคอ ทั้งหญิงและชายจำนวน 10 คน มีอายุ 20- 60 ปี เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งศีรษะและลำคอที่ส่งต่อมาจากโรงพยาบาลต่างๆ เพื่อเข้ารับรังสีรักษาเพียงอย่างเดียว และรังสีรักษาร่วมกับเคมีบำบัดที่ศูนย์มะเร็งจังหวัดปทุมธานี ใช้เวลาเก็บข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2551-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยโรคมะเร็งศีรษะและลำคอให้ความหมายของโรคมะเร็ง เป็น 2 ความหมาย คือ 1) โรคที่มีความน่ากลัว 2) มะเร็งคือความไม่แน่นอนของชีวิต ส่วนความหมายรังสี คือ แสงธรรมชาติที่มองไม่เห็น เป็นความร้อนและสามารถฆ่าเซลล์มะเร็งได้ ประสบการณ์ความเจ็บป่วยเมื่อผู้ป่วยมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างในบริบททางสังคม กล่าวคือในบริบทครอบครัวบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวในฐานะภรรยาและญาติ ในบริบทโรงพยาบาลผู้ป่วยมีฐานะเป็นผู้ให้คำปรึกษา เมื่อเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยใหม่ มีฐานะผู้ป่วยเมื่อเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ และฐานะลูกจ้างเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับนางจ้าง ในด้านประสบการณ์ความเจ็บป่วยในกระบวนการรักษา พบว่าผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นในการรักษาแผนปัจจุบัน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบทางการแพทย์และมีความหวังว่าจะดีขึ้น ในด้านระดับอัตลักษณ์ของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและลำคอกายหลังการรักษาด้วยรังสีผู้ป่วยมีระดับอัตลักษณ์ในระดับปกติ และอัตลักษณ์ที่ไม่คงที่ ประสบการณ์ความเจ็บป่วยจะสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ที่ผู้ป่วยต้องการจะเป็นบุคคลที่มีความหวัง ความปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ / ประสบการณ์ความเจ็บป่วย / ปฏิสัมพันธ์ / มะเร็งศีรษะและลำคอ / รังสีรักษา

ILLNESS EXPERIENCE AMONG PATIENTS WITH HEAD AND NECK CANCER AND RECEIVING RADIOTHERAPY

SUMANAT PIRIYAUDOMPORN 4836762 SHMS/M

M.A. (MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : MALLIKA MATTIGO, Ph.D.,
SUPHOT DENDOUNG, Ph.D., EKAPOP MEENNUCH, M.D.

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were to define the meanings of head and neck cancer, radiotherapy, illness experience with significant others in a social context, and the identity of the patients during and after radiotherapy. Data was collected from 10 patients aged between 20-60 years old who were referred from many hospitals to the Radiotherapy Center, Pathumthani Province. They were treated either only with radiotherapy or both with radiotherapy and chemotherapy. Field data was collected from October 2008 to February 2009.

The results revealed that patients defined cancer as having two meanings, one was the representation of a feared assault and the other was the uncertainty of life. They also defined radiation as resembling a natural ray or heat which was invisible, although they doubted that the power of an invisible ray could kill cancer cells. The patients who gained their illness experiences were depending on their social contexts; experiences as a mother, wife or relative when interacting in family contexts, as a consultant when interacting with the other new patients, as a sick person when interacting with the doctor, and as employees when interacting with their employers, regarding the causes of cancer and the healing process.

There were three processes of illness experiences of the head and neck cancer patients after having confidence in the doctor expertise : trust in the modern treatment technology, changing behavior according to medical regimens, and, a hope to be recovered.

The levels of identity of head and neck cancer patient's were also studied. Results revealed that the two preferable identities that the patients would like to have were a normal identity, and an uncertainty identity. Illness experiences lead chronic patients to build up their identities after they are sick. Individuals preferred identities that symbolize assumptions, hopes and desires to survive and have a good life.

KEY WORDS : IDENTITY / ILLNESS EXPERIENCE / INTERACTING /
HEAD AND NECK CANCER / RADIOTHERAPY

127 pages